

زنجیره‌ی هاوہ لانی پیغمبر

02

منتدی اقرأ الشقی

www.igra-ahlamontada.com

نویسیہ کچی کہ عب

منتدی اقرأ الشقی

حیدر محمد سعید

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النِّقَافِي)

پدای دانلود کتابهای مختلف مراجعه: (منتدی اقرا النفاقی)

بۆدابهزاندنێ جۆرهها کتیب: سەردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النِّقَافِي)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للکتب (کوردی ، عربی ، فارسی)

۲

زنجیره‌ی هاوه‌لانی پیغه‌مبەر

نوسه‌ییه‌ی کچی
که‌عب

نوسینی

حبیب محمد سعید

نوسه پیهی کچی که عب

حبیب محمد سعید	نوسینهی
نوسینگهی تهفسیر - کتیبخانهی سؤز	بلاؤکردنهوهی
ئهمین مخلص	نهخشهسازی
نهوزاد کؤبی	خهت
ئهمین مخلص	بهرگ
سپیهم ۱۴۳۵ هـ - ۲۰۱۴ ز	نؤره و سالی چاپ
۲۰۰۰ دانه	تیراژ

له بهرپوه بهرایه تی گشتی کتیبخانه گشتیهکان ژماره ی

سپیاردنهی (۱۸۸۰) سالی ۲۰۱۳ پیدراوه

ماقی له چاپدانهوهی پاریزراوه

نوسینگهی تهفسیر

بو بلاؤکردنهوهو راگهیاندن

همولیز - شهفامی دادگا - زیر نوتیلی شهرین پلاص

Mob: +964 750 460 51 22

Tel: +964 750 818 08 66

www.tafseer-pub.com

tafseeroffice@yahoo.com

بسم الله الرحمن الرحيم

خوای پهروه‌ردگارمان ! سوپاسی
بی‌بیایانت نه‌که‌ین وا خوښه‌ویستی تاقه
پیشه‌وای مروّقایه‌تیی و هاوه‌له دلسۆزه
به‌غیره‌ته‌کانیت پی‌به‌خشیوین ، تا
به‌شکوم به‌شوین پی‌هه‌ل گرتنیان له
رئیازی نیمان شاره‌زا بین و ، به
کۆمه‌کیی و پشتیوانیی خۆت بکه‌وینه
گه‌ل کاروانی سهر‌فرازبووانی بازاری
قیامت.

پیشکش

پیشکش بیت ..

* بهو موسلمانہ خونین گہرمانہی، کہ بہ جوانی
لہ بارودوخی نیستای دینہ کہیان گہیشتون و بہو
پیشہش بو رزگارکردنی مرؤفایہ تیی ہہنگاو ہہل
نہ گرن .

* بہو خوشک و دایکانہی، کہ ژانیان بو
پاریزگاری لہ ریبازہ شیرینہ کہی پیغہ مہبری خوا
تہرخان نہ کہن .

* بہو باوک و دایکانہی کہ نہوہ کانیان بہ
پہروردهی نیسلامیی پہرورده نہ کہن تا سہربازی
فیداکار و کۆژنہ دہری نیسلامیان لی دہرچیت .

پيشه‌کي

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيد المرسلين وعلى آله وصحبه أجمعين .

پيشه‌وا به‌ريزه‌کان ، به‌تايبه‌تیی هاوه‌له شیرینه‌کانی پیغه‌مبه‌رمان ﷺ
هه‌نگاوی مه‌ردانه‌یان به‌ره‌و ره‌ز میندی پی‌ره‌وردگار ناوه .. به
شیوه‌یه‌کی بی وینه‌لی براون بۆ خزمه‌ت کردنی دینی بی گهردی
ئیسلام .. یه‌که‌م هه‌نگاویان به‌خت کره‌تی سه‌رومال بووه .. دیاره هه‌ر
بیرو باوه‌پیک شوین که‌وتوو‌ه‌کانی له‌ پیناویدا گیانیان نه‌که‌نه‌ قوربانیی ،
ئه‌وه‌ ئه‌و بیروباوه‌ره‌ پووجه‌ل و بی نرینه‌ .. هه‌ر بیروباوه‌پیکیش شوین
که‌وتوو‌ه‌کانی مه‌به‌ستیان خویشی و بواردن و روژ به‌سه‌ر بردن بیت ژیر
چه‌پۆکیی به‌ولاره‌ دروینه‌ی هیچی ناکه‌ن ..

ئیسلام که‌ دیاری یه‌کی خوایی بی وینه‌یه ، نه‌ندامه‌کانی وه‌ها
په‌ره‌رده‌ ئه‌کا که‌ له‌ یه‌که‌م هه‌نگاودا به‌ ته‌مای گیانیان نه‌بن .. گیانیان

بهخت بکهن.. کهواته هموو شتیکی تر بهخت کردنی زۆر ئاسانه..
 گیانیان بهخت بکهن به هیوای بههشت. ئەی داخۆ هه‌لگرانی
 بیروباوه‌ره‌کانی تر چۆن له‌ روویان بی‌ت داوای بهخت کردنی گیانیان له
 شوین که‌وتوو‌ه‌کانیان بکهن؟ یا به‌ چیی د‌ل‌خۆشیان بکهن؟ به
 سه‌رکه‌وتنی ولات؟! به‌ به‌ده‌ست ه‌ینانی ئامانجه‌کانی کۆمه‌ل،
 ئاسووده‌یی بۆ گه‌ل؟! هه‌رچه‌نده‌ ئه‌مانه سه‌رابی بیابان و که‌سی به
 چاوی خۆی نایان بینی، به‌لام هه‌ر چۆن بی‌ئو هه‌ژاره‌ی که‌ گیانی له
 ده‌ست نه‌دا بۆ گه‌یشتنی نه‌وانی تر به‌ ئه‌نجام، چیی ده‌ست نه‌که‌وی؟ ک‌ی
 بیری به‌لایه‌وه هه‌یه له‌ کاتی سه‌رکه‌وتن و ئاهه‌نگ و خۆشییدا؟ ک‌ی
 مناله‌ کۆرپه‌کانی بلاوینی؟ به‌ چاوی خۆمان زۆرمان دی! هه‌ر چۆن بی،
 توخوا نه‌و بیروباوه‌رانه‌ نه‌وه‌نده‌ نه‌ژین تا شوین که‌وتوو‌ه‌کانیان له
 پیناویاندا گیانیان بهخت بکهن؟! نه‌وانه‌ی که‌ گیل و نه‌فامن خۆیان به
 ده‌م رووباره‌وه نه‌ده‌ن، که‌ چیی ساخته‌چیی یه‌ به‌رژه‌وه‌ندیی په‌رسته
 به‌کری گه‌راوه‌کان له‌ داوه‌ خۆیان مه‌لاس نه‌ده‌ن و به‌ وشه‌ی رازاوه‌ی پ‌ر
 له‌ ساخته‌ سۆزی چاوبه‌ستراوه‌کان نه‌جوولینن، چونکه‌ زۆر چاک نه‌زانن
 که‌ حه‌یفه له‌ پیناوی نه‌و رینگایانه‌دا خۆیان تیا بچن..

له‌ ئیسلامدا به‌ پینچه‌وانه‌وه، نه‌وانه‌ی که‌ پ‌ش‌ه‌وان و به‌ چاکیی و
 پوخته‌یی له‌ ئیسلام گه‌یشتوون پ‌ش‌ هه‌موو که‌س گیانیان بهخت نه‌که‌ن،
 خاوی گه‌وره‌ش نه‌وانه به‌ شه‌هید هه‌ل‌ نه‌بۆی‌ر و که‌ د‌ل و ده‌روونیان به

راستیستی ئیسلام پر بووه و، به دل و به گیان بۆ رهزامندی خوا ههول
 نهدهن.. ههلبژاردنی ئهم شههیدانه له لایهن خواى خاوهن دهسه لاتوه،
 هیز و پیز به موسلمانى دامهزراو نه دات و، نامادهى مهیدانى شهكا،
 كهوا به ههچ هیزك فریو نه دریت و ههچ هیزكیش نه توانی بی ترسینی
 و له راسته شهقام بیهرازینی. هه موو دلۆپیک له خوینی نهو
 شههیدانهش نه بیته هیز و وزه و نه چیتته دل و دهروونی
 موسلمانه كانهوهو، بۆ خۆبهخت كردن و قوربانى دان له پیناوى
 بهرز كردنهوى ئالای ئیسلامدا زیاتر سووریان شهكات و، گیانى
 شههیدانه وا نه بیته بوومه له رزهیهك و تهخت و كورسیی زۆرداران دینیتته
 له رزه و خهو و خۆراكیان لی تیک نه دات ..

جا بۆ سهلماندنی ئهوهى پێشهوه وا بزائم ئاوێدانهوهیهك بۆ لای لاپهه
 زێڕینهكانى میژووی ئیسلام بهسه، تا ئهم راستى یهمان به چاكی
 له بهر چاو روون بیتهوه.

له گهڤ ئه مهشدا جوامیری و نازایهتی و بیروباوهری پتهوی ئافرهتی
 موسلمانان بۆ ده رته كهوی كه هه كاتیک به پهروه دهی قورئان پی
 گه یشت نهوا مرۆفینكى گیان به خش و لیها تووی لی ده رته چی، به
 پێچهوانه ی پهروه دهی بهرنامه نه فامیه كانهوه كه ئافرهت سووك و
 ریسوا نه كهن و كالای بی ئابرووی له بهر نه كهن.

وا بۆ غوونە ئەمجارە كورته ژيانىكى دايك و فەرزەندىك لە ھاوئەلە
خوین گەرمەكانى پىغەمبەرى خوا ﷺ نەخەينە پىش چاۋ تا لە ھەموو
كات و شوپىنىكدا پەند و نامۆژگارىيى بىت بۆ موسلمانان ، بە تايبەت
موسلمانانى ئەم سەردەمە كە دواړۆژى ئىسلام و موسلمانەكان - بەلكو
دواړۆژى مرۆفائەتییى - بە لىھاتن و لىپرانى موسلمانەكانەو بەستراوہ ،
تا بزائن سەرومالّ جۆرە خۆشەويستىيەكى ھەيە و بيروباوہرپىش جورىكى
تر.. تا بزائن ژيان ئەوئەندە خۆش و خۆشەويستە كە بيروباوہر لە ژياندا
بىت و، ھەر كاتىك ژيانى بيروباوہر بکەوتتە مەترسىيەوہ پىويستە ژيانى
لاشە بكرىتتە قوربانى تا ئەو ببووزىتتەوہ و گەلاكانى ھەر گەشەدار بن.
ئەم دايك و فەرزەندەش نوسىبەى كچى كەعبى مازنىي و حەبىبى كورپى
زەيدى كورپەتتى..

په پیمانې میژووی

قورپه ش تنگی به پیغه مېر و به موسلمانان هه لچنی بوو ..
ماوه به بوو به دهست نازار و لیدانیوه نه تلانه وه .. به لام شه وه زهنگ
هه رچهنده دريژه بکیشی روژ هه نه بیته وه .. دره ختی نارامیی کومه لئی
موسلمان هاته بهر .. به ریکی پر تام و له زهت .. به که لک و سوو ده خش
: کومه لیک له دانیشتوانی شاری یه سرب موسلمان بوون .. بوونه
کومه ک و پشتیوان بو کومه لئی چه وساوه ی موسلمانی شاری مککه .

نه وانهی یه که م په پمانی عهقه به بیان به ست له گه ل پیغه مېر دا ﷺ
دوانزه که س بوون ، له گه ل (موضعه بی کوری عومیر) دا گه رانه وه
شاری یه سرب و ده ستیان دایه بلاو کورنه وه ی نیسلام .. زور به ی
ماله کانی یه سرب به خیره اتنی نیسلامیان کرد ، به تایه تیی خیزانی
زهیدی کوری عاصیم ی نه نصاری که خوی و هاوسه ره که ی و هه ردوو
کور ه که ی عه بدوللا و حه بیب به جاریک موسلمان بوون ..

نم خیزانه چون موسلمان بوو ؟

شه ویکیان زهیدی کوری عاصیم به روویه کی گه شاه وه و به دلکی
فراوانه وه گه رایه وه ماله وه .. خوشیی و کامه رانی لیوی هیئنا بووه

خنده. کاتی خهوتن له گه لّ نوسه بیهی خیزانی دا کهوتنه وت و ویت،
پاشان هه والیکى گرنگی پی دا ..

زهید وتی : نه مشه و له کۆرپیکدا بووم که ناودارانى یه سربى تیدا
کۆبوونه وه و ، مامۆستایان (موصعه بى کورپى عومه ير) بوو که
نیتراروی موحه ممدى کورپى عه بدوللای کورپى عه بدولموطه للیبه که نه لیت
خوا ناردوو به تی بو رزگار کردنی مرۆفایه تیبى به تیکرا له تاریکیی و
ژیانی ناژه لیبه وه بو سه ر راسته ریگای رووناکی نیسلام و، تا
سته مکاران و مونافیقان به سزای سه ختی رۆژى دوایی بترسینی ..
نوسه بیه وتی : باشه نامینه ی کچی وه هب دایکی موحه ممد نیه ؟

زهید وتی : به لّی .

نوسه بیه وتی : کهواته به خزمایه تیبى به یه که نه گهین .

زهید وتی : راست نه کهیت .

نوسه بیه وتی : نه ی قوره ییش چیبی کرد ؟

زهید وتی : نه مه بوو که نه م ویست باسی بکه م . به بلا بوونه وه ی
نیسلام قوره ییش ترس و له رزی لی نیشته و کهوته به ربه ره کانیبی بو
پاریزگاریی له پایه و ده سه لاتی ، چونکه موحه ممد بت و خواکانیان به
سووک و بی نرخی دانه نی ، قوره ییش ده سته دایه ئازاردانی

موسلمانان کان و به هممو شیوهیه کی نارهوا به گز بانگه پیروزه که پیدا چوو ، درۆ و دهلهسهی زۆری بۆ ههلبهست و ، هممو ریگایه کی لی گرت ، بهلام به هیچ شیوهیهک تینی سارد نهبووهوه و له جیهادکردن وازی نههینا .

نوسهیه وتی : بهلام نایا موحه ممد راست نهکا؟

زهید وتی : نهوهی کهوا هممو گومانیک له دلدا ناهیلیت نهوهیه که قورهیش بهلینی سامانیککی زۆر و نهوهپری گهوهپیی و دهسهلاتی دا پیتی ، کهچییه ئه مه دلی نهوی رانه کیشا .. جا نه گهر کابرا مه بهستی رابواردنی دنیا بوایه نهوا دهستی کهوتبوو ، بهلام نهو به راستیی بۆ لای خوا بانگ نهکات .

نوسهیه وتی : به وته کانتدا وام بۆ ده رنه کهوی که ئهم بانگ و بانگ که رت زۆر لا په سه نده ..

زهید وتی : به خوا ، نوسهیه من له م بارهیه وه له سنووری په سه ندردن نه وه ستام به لکو پروام هیناوه و شایه تییم داوه کهوا ته نها یه که خوا هیه که شایانی په رستن بی و موحه ممدیش نیراوی خوایه . جا نه گهر به گوپی خۆت وته کانی مو صعه بت بیستایه که چۆن باسی موحه ممد و بانگه وازه کهی نه کرد نهوا خۆت پی نه نه گیرا و ئیمان ت نه هینا .

وته کانی زۆر له ههنگوین شیرین تر بوون .. وهك گهوههر له ده می
بباریت .. گوئ گرانیس هه موو له خوشیی و شیرینی و ته کانیدا وهك
بالدار دلیان هه ئفری بو .. له م باسه وه - كه وهك باخچه یه کی رازاوه ی
دل رفین بو - ده ی برده سه ر باسیکی تر كه له و دل رفین تر بو ..
نوسه ییه ! مرۆڤ له سایه ی ئەم بهرنامه و یاسا خوا یی یه دا هه ست به
بوون و ، ریز و ، مرۆڤایه تی خۆی ئەکات .

له م کاته دا به وینه ی ده نگه گه وههر فرمیسك له چاوی نوسه ییه
ئه پزانه خواره وه و ئە ی وت :

بروام هیناوه به پهروه ردگاریتی خوا و پیغه مبه ریتی موحه مه د ﷺ.

پاشان باوه شی به میرده کهیدا کرد و ماچی کرد و هه ردووکیان
به ئینیان دا کهوا له وه رزی حه جی داها توودا له گه ل په یانده ره کان په یان
به پیغه مبه ری خوا ﷺ بدن ..

دوا ی ئەمانیش هه ردوو کوره کهیان عه بدوللا و حه ییب ئیمانیا ن هینا
و کهوتنه شوین بانگی ئیسلام و به ئینیان دا که دوو سه ربازی
کۆلته ده ری ئیسلام بن هه رچه نده حه ییب زۆر مندال بوو .

وه رزی حه ج کردن ها ته پی شه وه .. له هه موو کون و قوژبنیکه وه
خه لکی به ره و که عبه ی پیرو ز کهوتنه ری ، خه لکی له شاری مه که

جهم بوون .. دانىشتوانى يه سرييش به شدارىي نهم كۆبونونه ويان كرد . وا سالتىكىشه موصعبى كورى عومير خهريكى بانگ كردنى دانىشتوانى يه سرييه .. نه وه بوو سالتى رابوردوو دوانزه كهس موسلمان بوون و پهمانى يه كه مى عهقه به يان له گه ل پيغه مبهري خوادا ﷺ به ست ، وا نهم سالتىش هفتا و سى پياو و دوو ئافره تى موسلمان له يه سرييه وه ، به ناوى هجه وه و ، به نيازى پهماندىن به پيغه مبهري خوا ﷺ گه يشته مه ككه ي پيرۆز ..

موصعب گه يشته خزمه تى پيغه مبهري خوا و ، سه لامى لى كرد و ، مرده ي دايه كه وا بانگه وازى نيسلام كۆمه لتيكى دلسۆزى به غيره تى دانىشتوانى يه سرييه راکيشاوه و بوونه ته پالپشت بۆ نيسلام و ، وا هاتوون بۆ پهمان به ست و به لئىندان كه وا به دل و به گيان شوين كه وته ي نيسلام بن . خهنده كه وته سه ر لئوى پيغه مبهري خوا ﷺ .. دلى كرايه وه .. سوپاسى خوى پهروه ردگارى كرد .. بۆيه كاتىكى بۆ ديارىي كرد تا به پهنه نايى له گه لئان كۆ بيته وه . شهو داهات .. بازار و كۆلاننه كانى مه ككه له هاتوچۆكه ران چۆل بوو ، خه لكيى چاويان چوه وه خه .. دنيا كى و مات بوو .. به شيك له شهو تى په رپى و جگه له كۆمه لتيك هيج كهس به خه بهر نه ما . نهو كۆمه له ش ميوانه به رپزه يه سرييه كان بوون .. حاجيه موسلماننه كانى يه سريب بوون .. چاوه رپى يان كرد تا هاوپتيكانى تريان خه وتن ، نه وسا يه ك يه ك و دوو دوو خۆيان

گه یانده عه قه به . نهو موسلمانه دل گهرمانه له عه قه به کۆبوونه وه و ،
دوای تپه پوونی سینه کی شهو ، پیغه مبهری خوا ﷺ له گه ل عه بباسی
مامه یدا گه یشتنه لایان .

دوای نه وه ی عه بباس مه ترسیی و نه رک گرانیی نه م په میان به ستنه ی
روون کرده وه بو یه سر بییه کان ، تا بزنانن چۆن موسلمان نه بن و پاراستنی
پیغه مبهری خوا ﷺ دوای کۆچ کردنی بو یه سرب نه رک کی گرانه و
له وانیه هه موو عه ره ب بیته دوژمنیان ، شه وانیش به و په پری
ناگاداریه وه په میانان به پیغه مبهری خوا ﷺ دا که وا به سهروماله وه ناماده ی
هه موو به خت کردنی ک نه بن .

له راستییدا له باره ی بانگ کردنه وه نیسلام هه لویستی تایبه تی
خۆی هه یه ، جیاواز له هه موو ریبازه کانی تر .

نیسلام یه که م روژ و دواروژی بانگ کردنی یه ک شیوه یه ، به شیوه ی
ریبازه نه فامیه کان پیوستی کاتی مرۆف ناکاته دارده ست تا دژی
لایه ک بووه ستی و به وته ی لووس و به لینی ساخته دلی خه لک راناکیشتی
و، گیلی و بی ناگی مرۆفه کان ناکاته هۆ بو فریودانیان .. یا هه ره شه
و ترساندن به کار ناهیتی بو ملکچه کردنی مرۆفه کان . به لکو یه که م
جار هه ولتی رزگار کردنی میشک و دهروون نه دا تا مرۆف بتوانی چاک له
خراپ جیا بکاته وه .. نه وسا ریبازی راستی نه خاته به رده می ، تا نه گهر

خوا هیدایه‌تی دابوو به ویستی خۆی شوینی بکه‌وی، هه‌تا ئیسلام پشت به دڵ کرانه‌وه‌ی کاتیی نابه‌ستی، به‌لکو ماوه‌یه‌ک موسلمان بوون دوا نه‌خات، تا نه‌و کهسه باش بیر له خۆی بکاته‌وه و جوانتریش شاره‌زای ئیسلام ببیت .. کورته‌که‌ی موسلمانان پێویسته یه‌کێ بانگ بکه‌ن بۆ ئیمان هێنان که‌وا به جوانیی له ئیسلام گه‌یشتبێ .. پێویسته مافه‌کان و نه‌رکه‌کان .. ته‌نگ و چه‌له‌مه و دڤک و داللی رینگا ناگادار بێ .. پێویسته ئاماده‌ی به‌خت کردنی گیان بیت . نه‌گینا (زۆر بێ و بۆر بێ) له ئیسلامه‌وه زۆر دووره .

به‌لێ موسلمان هۆشیاره چاو‌کراوه یه‌سریبه‌کان به جوانیی ناگادار کران که په‌یمان به‌ستن بریتی‌یه له به‌خت کردنی (سه‌رومال) . بۆیه هه‌موویان به دڵ و به گیان په‌یمانان له‌گه‌ڵ پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ به‌ست و ره‌زامه‌ندی خۆیانیان ده‌ربری بۆ پارێزگاری ئیسلام و پێغه‌مبه‌ره خۆشه‌ویسته‌که‌یان ﷺ دیاره زه‌یدی کورپی عاصیم و نویسه‌ی خێزانی و عه‌بدوڵلا و حه‌یبیی کورپیشان له‌ناو په‌یمان ده‌ره‌کاندا ئاماده بوون و به راستیی و پاکیی بریاری خزمه‌تی ئیسلامیان دا ..

میوانه‌کانی مالی خوا و په‌یمان ده‌ره یه‌سریبه‌کان گه‌رانه‌وه بۆ یه‌سریب .. میوانه نازیزه‌کان هه‌ر له دووره‌وه به بێ چاو پی‌که‌وتنی پێغه‌مبه‌ری نازدار ﷺ موسلمان بوون ، کاتی‌کیش که به دیداری خۆشه‌ویستی خوا ، یانی پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ شاد بوون ، دڵ خۆش و

به‌ختیار بوون و دلّ و دهر و نیمان پر له نیمان بوو و هه‌ستیان به
 سه‌ره‌رزیی و پشتیوانداریه‌کی بی‌ئەندازه ئەکرد ، خیزانه دلّ
 هۆشیاره‌که‌ی زه‌یدیش له‌گه‌ڵیاندا گه‌راپه‌وه .. به‌تایبه‌تی نوسه‌یه ،
 به‌لام چۆن گه‌رانه‌وه‌یه‌ک ! به‌دلّ و دهر و نیتکی پر له‌خۆشیی و
 کامه‌رانیه‌وه .. به‌خۆشه‌ویستییه‌کی بی‌ئەندازه‌وه بۆ ریبازی راست و
 رووناکی په‌روه‌ردگار . هه‌موو هه‌ست و بیرکی هاته‌سه‌ر بانگ کردن
 بۆ لای خوا و پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی ﷺ و ، سه‌روکاری مالّه‌که‌ی و
 په‌روه‌رده‌کردنی رۆڵه‌کانی به‌په‌روه‌رده‌یه‌کی ئیسلامیی .. به‌هه‌موو
 شیوه‌یه‌ک لی‌برا تا ئیسلامی بی‌گه‌رد پیشکەش به‌خزم و ناسیاو و
 ناشناکانی بکات .. تا مرۆڤه‌کان له‌تاریکیی رزگار بکات و بیان‌خاته
 سه‌ر ریبازی ئیسلام .. هه‌لپه‌ و په‌له‌قاژه و خه‌م خواردن بۆ جیهانی
 کورت و بی‌بایه‌خی نایه‌ئەولاه ، به‌مه‌ردانه‌لی‌برا بۆ ره‌زامه‌ندی
 خوا و به‌ده‌ست هینانی به‌هه‌شت .. ژینانی پر خۆشیی و کامه‌رانیی
 هه‌تا هه‌تایی و نه‌براه‌ی هه‌میشه‌رازاه‌ی دور له‌تەنگ و چه‌له‌مه‌ و
 خه‌م و خه‌فت . دوا‌ی ئەو پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ کۆچی بۆ یه‌سریب کرد
 و ناوی نا مه‌دینه‌ی مونه‌ووهره . خه‌لکی مه‌دینه‌ش به‌خیزه‌اتنیکی بی‌
 ئەندازه‌یان لی‌کرد .. خۆشیی که‌وته‌دلانه‌وه .. ئەوانه‌ش که‌به‌خزمه‌تی
 پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ نه‌گه‌یشتبوون به‌بینینی شاد بوون ..

جهژنی سهرکهوتن

ویستی خوا و ابوو شاری مه دینه بیته بنکه می یه که می بانگه وازی نیسلام .. ویستی و ابوو نه و به ره گه وره یه پیشکesh به دانیشتوانی مه دینه بکات .. مه دینه بیه کان خوا پیداو بوون که له نیو هه صوو عه ره به کاندایاوه شی خو شه ویستی و پاریزگاری یان بو پیغه مبه ر و بانگه پیروزه که می و موسلمانان که مه هیزه کان کرده وه .. که باوه شیان کرده وه زور به مه ردانه به ده م بانگه وازی خوا وه هاتن ..

زور به پیوانه قولیان لی هه ل مالی .. یه که م جار سامانه که میان خسته ژیر پتی برا موسلمانان لی قه و ماوه کانیان . پاشان له کاتی هیرشی نه فامییدا بو کورانه وه ی چرای نیسلام گیانیان خسته سهر له پی ده ستیان و سنگیان کرده قه لغان بو پاراستنی نیسلام و پیغه مبه ری نیسلام ﷺ ..

یه که م تی هه لچوونی موسلمانان کان و خوانه ناسه کان له (به در) دا بوو .. یه که م ده ستی که له شگری که م و که م تفاق ی خوا وه شانندی له له شگری زور و به ده سه لاتی شه یتان، له (به در) دا بوو .. جا له به ر

ئەوئەى بە راستىيى و پاكيى مەبەستىيان بەرزكردنەوئەى ئىسلام و بېرىنى نىنۆكى خوين مژان بوو .. دوور لە بەرژەوئەندىي كاتىي و ئارەزووى دەروون ، خواي گەورە دەسەلاتى خوئى بو پشست گىرىي موسلمانەكان خستە كار ، تا پشتى نەفامىي بە زەوئىدا بەدن .. موسلمانەكان بە دل و بە گيان لئ برابون بو شكست دان بە قورەيشى پر لە فيز و دەمار ، بۆيە خواش دەستى يارمەتىي بو دريژ كردن ..

هەموو ئەندامەكانى كۆمەلئى موسلمان بۆيان نەكرا نامادەى جەنگى بەدر بن ، بۆيە لە خيژانى (زەيدى كورپى عاصيم) يشدا وا دەرنەكەوئى كە تەنها عەبدوئللا بەشدارىي كردوو ، چونكە حەبىب زۆر مندال بوو .

عەبدوئللاي گەنجى خوين گەرم كە بە نامۆزگارىيەكانى داىكى دل و دەروونى پر لە باوەر بە خوا و خوئشەويستى بو ئىسلام بوو بوو لە مەيدانى جەنگدا بە گورج و گۆلئى هەل نەسوورا .. هەر كاتئى هەستى بە ماندووئەيتىي بكردايە ، وتە بەنرخەكانى داىكى ئەهاتنەوئە يادى و خيژا ماندووئەوونى لەبىر ئەچۆو و بە مەردانە وەك شىرى بيئشە هەلمەتى ئەبردە سەر لەشكرى سەر لئ شىئاوئى شەيتان ..

موسلمانەكان سەرکەوتن .. دەنگ و باس گەيشتەوئە مەدينە .. دانىشتوان هاتنە دەروئەى شار بە پىرى پيئغەمبەر و موسلمانەكانەوئە ،

تا پیرۆزبایی سەرکەوتنی ئیسلامیان لی بکەن .. نوسەبەش یەکتە بوو
لەوانە تا بە دیداری عەبدوللای کوری شاد ببیتەوه ..

کۆرە شیرینەکی خوشیی بە خۆیدا .. ئەم لاو ئەو لای ماچ کرد و ،
بە فرمێسکی خوشیی سەرکەوتنی ئیسلام و گەرانهوی جگەرگۆشەکی
، تۆز و خۆلی مەیدانی جەنگی سەر دەم و چاری عەبدوللای شۆریبەوه .

شاری مەدینە جەژنیەتی ، بەلام چۆن جەژنیك ، ئیسلام سەرکەوتوو
.. قورەیشی خاوەن فیز و دەمار لەناو عەرەبدا سووک و ریسوا کراوه ..
سەرکەوتە خوین مژە و رگ زلەکانی بوونەتە سووتەمەنی جەنگ ..
لەولاو جۆلەکەکان و موناڤیقەکانی مەدینە خەریک بوون خۆیان
ئەخواردەوه .. وەك مار پێچیان ئەدایە خۆیان .. بەلام ئەوانە و
هاوچەشنیان سەرەنجام هەر ئەوه بەشیانە ، ئەبێ بە سک یەشەوه
بتلینەوه .. بانگی ئیسلام هیچ کۆسپێک ناتوانی لەبەر دەمیدا زۆر خۆی
بگریت ، شاخی دامەزراویش ناچارە بۆ هیژشی بەتینی ئیسلام مل کەچ
بکات .

خیزانە بەختیارەکی زەیدی کوری عاصیم خوشیی و کامەرانیان لی
تیک چوو .. زەیدی سەرگەورەیان کۆچی داوی کرد .. نوسەبەش بە
کۆچکردنی خۆشەویست و هاوسەری ژیانی زۆر دل گران بوو .. پر بە دل
بۆی گریا .. بەلام موسلمان ئاسایی ، بە فەرمانی خوا رازی بوو ،

چونکه، ویستی خوا له ژورووی هموو شتیکهویه و، هیواشی به
پاداشتی خوی گوره زور بو ..

ئو سهرده مه ، سهرده می حوکی قورنان بو ، کۆمه لیش کۆمه له
خه لکیکی موسلمانان راسته قینه بو .. وهك شه سهرده مه نه بو
شوورهی بی بو ثافرهت میردی تر بکا .. ئو سهرده مه بی ئاپرووی و
به ره لایی و بی شهرمی شوورهی بو . بزیه دوی ته واپوونی ماوهی
شهرعی ، (غوزه یی کوری عامر) هاته خوازیینی نوسه ییبه و
نویش شوی پی کرد ..

هەلمەتی ئیمان

قورەيشی خوانەناسی لە بەدردا پشت شكاو دواى گەرانەوهى لە بەدرهوه ، دواى تەواوبوونى شيوەن و واوهيلا بۆ گۆرکراوه دۆزهخييهكان ، كهوته خۆ كۆ كردنەوه و خۆپيچانەوه بۆ تۆلەسەندن لە موسلمانەكان ، لە سالى سيپهەمى كۆچيىدا سى ھەزار جەنگاوەرى بەرەو پايتەختى ئيسلام خستە رى .. قورەيش لە دەشتى نيوان شارى مەدينە و شاخەكانى ئوحدى نزيك مەدينەدا مۆلى دا .. ھەواڤ گەيشتە پيغەمبەرى پيشەوا ﷺ .. ئەميش ھەزار جەنگاوەرى موسلمانى دواى را و تەكبیر خستە رى .. بۆ كۆي ؟ لەبەردەم لەشكرى قورەيشدا مۆلگای دروست نەكرد ، بەلكو لە پشت لەشكرى قورەيشەوه لە بنارى شاخى ئوحددا شوينى خۆيان گرت .. واتە قورەيش كهوتە نيوان لەشكرى موسلمانەكان و مەدينە .

بەلئى جەنگ بەرپا بوو .. موسلمانەكان بەبى ناگا ، وا قورەيش ھاتۆتە سەريان تا تۆلەى بەدر بکاتەوه ، ھاتووه سام و ھەيبەتى موسلمانەكان لەناو ھەموو عەرەبدا نەھيئت ..

نه‌ه‌شمان له بهر نه‌چي که عه‌بدوللای کورې توبه‌ی سه‌روکی
مونافیقان به‌ خوی و (۳۰۰) سی صد جه‌نگاوه‌ره‌وه‌ گه‌رانه‌وه‌ بو
مه‌دینه.

موسلمانان‌کان هه‌لیان کوتایه‌ سه‌ر قوره‌یش و شیرانه‌ شمشیریان خسته
گه‌ردنیان ، نه‌وه‌بوو تیره‌اوژی‌ه‌کان شوینی خویانیان به‌جی هیشت و ،
خالد - که هیشتا موسلمان نه‌بوو بوو - شاخه‌کی له ده‌ست پاشاوه‌که‌یان
سه‌ند و ، سه‌روکه‌که‌شیان شه‌هید کرا و ، موسلمانان‌کان که‌وتنه‌ نیوان دوو
له‌شکره‌وه‌ و گه‌مارۆ دران و ، تا خویان له‌و بازنه‌یه‌ی ده‌وریان رزگار کرد
و ، خویان گه‌یاند ه‌وه‌ لای پیغه‌مبه‌ری خوشه‌ویست ﷺ حه‌فتایان لی
شه‌هید کرا .. پیغه‌مبه‌ری خواش ﷺ له‌ چند لایه‌که‌وه‌ هیری کرایه
سه‌ر هه‌تا ئالاکه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ که‌وته‌ زه‌ویی .. نه‌وه‌پری
شکستی بوو که‌ به‌سه‌ر موسلمانان‌کاندا هات ، به‌لام شکستی لی
قه‌ومان و هه‌له‌کردن .. هه‌له‌کردنیکی کاتیی .. له‌م کاته‌ ناسکه‌دا
نه‌وه‌بوو چند که‌سیکی که‌م له‌ ده‌وری پیغه‌مبه‌ردا ﷺ مابونه‌وه‌ بو
پاریزگاری ، هه‌ندیکیان شه‌هید بوون و ، هه‌ندیکیش له‌ ترسانا
هه‌لاتن!! ترس و له‌رزی نه‌و ساته‌ بی‌نه‌ندازه‌ بوو .. به‌ جاریک
موسلمانان‌کان سه‌ریان لی شیوا بوو ..

نه‌وه‌بوو نوسه‌بیه‌ش خوا لیی رازی بیته‌ روژی نوحد له‌گه‌ل
می‌رده‌که‌یدا و له‌گه‌ل له‌شکردا به‌شداریی کرد .. نه‌ک بو جه‌نگ ، به‌لکو

بۆ تیمارکردن و ئاودان به جهنگاوه‌ران . کاتی ئەم هه‌لۆیسته دلتەزینسە
 به له‌شکری خواوه دیی ، خۆی پێ نه‌گیرا .. هه‌ستی جوولاً .. غیره‌تی
 جۆشی دا .. هاته‌وه یادی که له په‌نای که‌عبه‌دا چ په‌یمانێکی گه‌وره‌ی
 له‌گه‌ڵ خوا و پێغه‌مبه‌ری خوادا به‌ستوه و ، چۆن خۆی و کۆپه‌کانی و
 هه‌رچی دارایی هه‌یه نه‌زر کردوه له پیناوی به‌رزکردنه‌وه‌ی ئالای
 ئیسلامدا .. کونده‌ی ئاوی فری دایه نه‌ولاره و شمشیرێکی له کیتلانه‌که‌ی
 ده‌رهینا و ده‌ستی کرده به‌رگری له پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ و ، به وینە
 شاخی دامه‌زراو پیتی له زه‌ویی داکوتا و کۆلی نه‌ئه‌دا ، له‌گه‌ڵ
 می‌رده‌که‌ی و عه‌بدوللای کۆری و چهند که‌سیکی که‌مدا که نه‌ئه‌گه‌یشتنه
 ده‌ که‌س پێغه‌مبه‌ریان نه‌پاراست و له دژی شالۆی هیرشی
 خوانه‌ناسه‌کان نه‌هه‌ستان .. ئەم کۆمه‌له که‌مه‌ی ده‌وری پێغه‌مبه‌ری خوا
 ﷺ و هه‌ نه‌ره‌شیر نه‌جه‌نگان و ترس کاری تی نه‌ئه‌کردن ، به‌لکو به
 ده‌نگی به‌رزیش دامه‌زراوی و کۆلنه‌دانیان به گۆی موسلمانه‌کاندا
 نه‌دا ..

نوسه‌بیه ته‌نها شمشیرێکی به ده‌سته‌وه بوو .. به‌بێ قه‌لغان نه‌جه‌نگا
 ، خۆی و پێغه‌مبه‌ری ﷺ نه‌پاراست ، به راده‌یه‌ک که پێغه‌مبه‌ری خوا
 ﷺ شایه‌تی بۆ داوه که ئە‌ی فەرموو : « مَا التَّمْتُ يَوْمَ أَحَدٍ يَمِينًا وَلَا
 شِمَالًا إِلَّا وَأَرَاهَا تُقَاتِلُ دُونِي » .

ئەي فەرموو : رۆژى ئوحدو ھەرچىي بەلای راست و بەلای چەپدا
سەيرم ئەکرد نوسەيبەم ئەدى لە پىناوى پاراستنى مندا ئەجەنگا ..

ھەر كە پىغەمبەر ﷺ چاوى پى كەوت كەوا بە بى قەلغان جەنگ
ئەكا و پياوئىكىشى بەدىي كەرد كە ئەيوست را بكات پىي فەرموو :
قەلغانەكەت دانى بۆ ئەوھى كە جەنگ ئەكات .. ئەويش داي نا و
نوسەيبە ھەلى گرت و خزى و پىغەمبەرى ﷺ پى ئەپاراست ، لەو لاوھ
سوارىكى قورەيشى ھەلمەتى دايبە سەر نوسەيبە و شمشىرىكى بۆ
داھىتايەوھ ، بەلام باش بوو قەلغانەكەي دايبە بەرى و كارى تى ئەكەرد و
كابرا لىي تىپەپىي ، پاشان نوسەيبە كەوتە سەرى و شمشىرىكى لە
پشتى ئەسپەكەي دا و كەوتە زەويى . جا پىغەمبەر ﷺ بانگى كەردە
عەبدوئلا تا بگاتە فرىاي داىكى ، عەبدوئلاش خىرا گەيشتە لاي داىكى
و لە كوشتنىدا يارمەتییى دا ..

لە بىرمان ئەچى كەوا (حەيبب) ي كورى ھىشتا منال بوو و لە
ئوحدوئىشا بەشدارىي ئەكەرد .

لەم كاتانەدا عەبدوئلا زامدار كرا .. داىكى ھات تا زامەكەي تىمار
بكا و پىغەمبەرىش ﷺ سەيرى ئەكەرد . كاتىك لە تىماركەردن بووھوھ
وتى : ھەستە كورەكەم با بچىنەوھ بە گزىاندا . پىغەمبەر ﷺ فەرموى
: ئەوھى تۆ بەرگەي ئەگرىي كى بەرگەي ئەگرى ئەي داىكى عومارە ؟

هه‌لۆیستیکی زۆر دڵ ته‌زینه .. نه‌وانه‌ی بیر له‌ رزگاری و سه‌ربه‌ستی نه‌که‌نه‌وه ، با فیداکاری و خۆنه‌ویست له‌ دڵ و ده‌رونیاندا بپوینن . جا چۆن نه‌پووی ؟ به‌و چیرۆکه‌ سووک و ریسوایانه‌ی پینووسه به‌کری گه‌راوه‌کانی دوژمنانی نیسلام نه‌یان نووسن ، که به‌ره‌لایی و بی‌ئابروویی به‌شیک فزاوانی داگیر کردوه ؟ چۆن گه‌نجه‌کانمان - به‌ کوڕ و که‌چوه - په‌روه‌ده‌ بکه‌ین و فیداکاریان پیشان ده‌ین ؟ باوه‌ر ناکه‌م هیچ خاوه‌ن هۆشیک و خاوه‌ن ویژدانیک تا چیرۆکی راسته‌قینه‌ی ژیانی پیغه‌مبه‌ران و شوین که‌وتوه‌ دلسۆزه‌کانیان وه‌ستایی ، به‌ تایبه‌تی پیغه‌مبه‌ری نیسلام و هاوپی خۆین گه‌رمه‌کانی به‌ پیاو و به‌ نافرته‌وه‌ دان به‌ هیچ چیرۆکی تردا بنی ، به‌ تایبه‌تی نه‌فسانه‌ و درۆ و ده‌له‌سه‌ی رۆژگار که‌ هیچ سه‌رچاوه‌یه‌کی میژوویی راسته‌قینه‌یان نه‌ ، یا چیرۆکی نه‌ندیشه‌ی پینووسه‌ ژه‌هراوییه‌ به‌ کری گه‌راوه‌کانی بیگانه‌ .

نهم هه‌لۆیستانه‌ی نوسه‌یبه‌ به‌سن بۆ په‌روه‌ده‌کردنی نافرته‌تان ، تا شان به‌ شانی پیاوان فیداکاری خۆیان بنوینن تا له‌ پیناوی به‌رزکردنه‌وه‌ی ئالای نیسلامی پیروژدا سه‌رومال بجه‌نه‌ نه‌ولاوه .

کاتی که‌ پیغه‌مبه‌ر ﷺ نه‌و پیاوه‌ی به‌دی کردوه‌ که‌ دای له‌ عه‌بدوللا و زامداری کرد ، پیشانی نوسه‌یبه‌ی دا و فه‌رمووی : نهمه‌ بوو دای له‌ کوڕه‌که‌ت .. خیرا نوسه‌یبه‌ چووه‌ ریگه‌ی و شمشیڕیکی له‌ قاچی

دا و چۆكى پى دا .. پىغه مېر ﷺ نه ونده پىكهنى هتا دانى
دهر كه وتن و ، فرموى : تۆلهى خۆت لى كرده وه ، نهى دايكى
عوماره .

نوسه بيه كابراى داگرته وه هتا نه ونده زامى تى كرد به جارى
كوشتى . جا پىغه مېر ﷺ فرموى :

سوپاس بۆ نهو خوايهى كه سهرى خستيت و ، دوژمنه كهى بۆ
دوژيته وه و ، به دهستى خۆت تۆلهى خۆت لى كرده وه .

عبداللّا به زامدارى خۆيه وه هيتشتا بهرگرى له پىغه مېرى خوا
نه كرد . دامه زرا بوو .. خراپه و نازارى له پىغه مېر ﷺ دوور
نه خسته وه .. پىغه مېر ﷺ چاوى لى بوو پياويك به روويانه وه هات ،
پىغه مېر ﷺ بانگى كرد : عبدالله ! وتى : به لى نهى پىغه مېرى خوا
. فرموى : تىي گره . عبدالله بهرديكى گرتنه پياوه كه و داي له
چاوى ماینه كهى و به خۆى و سواره كه يه وه كه وتن .. به بهرد پياوه كهى
داگرته وه تا به به كجارى كوشتى .. ناله و نه بهردى جهنگ هر
بهرده وام بوو .. هيرش دواى هيرش له لايهن خوانه ناسه كانه وه نه كرايه
سهر پىغه مېرى خۆشه ويست ﷺ به لام فيداكارى و چار نه ترسى
موسلمانه كانى ده ورره به پىغه مېر نهى هيتشت دوژمن به ناوات بگات

. ههتا دوایین هیئرش کهوا سوارچاکیکی قورپهیش به ناوی (نیین
قه‌مینه) وهک گه‌غه‌شامیی هه‌لّ نه‌هاته‌وه و هاواری نه‌کرد :

موحه‌مدم پیشان دهن ، رزگار نه‌م نه‌گهر نه‌و رزگار بیّت ، به‌ره‌و
رووی مه‌نزلی پیغه‌مبه‌ر که‌وت‌بووه ری ، موضعه‌بی کوری عومه‌یر و
نوسه‌یبه ریگایان پی‌گرت ، له نه‌نجامدا موضعه‌ب شه‌هید کرا و به
به‌هه‌شتی به‌یرین شاد بوو .. کاتیّک که نوسه‌یبه به ته‌نیا له‌به‌ر ده‌میدا
به دامه‌زراویی مایه‌وه نیین قه‌مینه‌ی به شمشیر داگرته‌وه ، به‌لام له‌به‌ر
نه‌وه‌ی خوئی به دوو زری داپۆشی بوو سوودنیکی نه‌بوو ..

زۆر شانازی‌یه بو نافرته‌تان .. زۆر سه‌ربه‌رزیی‌یه بو دایکان و
خوشکانی موسلمان که‌وا له‌ناو نافرته‌تاندا نوسه‌یبه و هاوچه‌شنانی
هه‌لّ‌که‌وتوون .. سه‌ربه‌رزیی‌یه بو نافرته ، له‌و ساته سه‌خته‌دا نافرته‌تیّک
پیغه‌مبه‌ری پیشه‌وا بپاریزیّت که زۆر جه‌نگ و هه‌را دیده به‌رگه‌ی نه‌و
نه‌به‌رده‌یان نه‌نه‌گرت ..

هیئرش په‌ره‌ی سه‌ند .. جه‌نگ گه‌رمتر بوو . پاریزیگاری که‌رانی
پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ یا شه‌هید کران ، یا رایان کرد ، بۆیه که‌م بوونه‌وه
و نه‌رکی سه‌رشانی نوسه‌یبه‌ش گرانت‌ر بوو و، به پیویستی زانی زیاتر
قۆلی مه‌ردایه‌تی لی هه‌لّ بمالیّت ، نه‌وه بوو به راست و به چه‌پدا
هیئرش نه‌برده سه‌ر دوژمنانی خوا .. له هه‌موو لایه‌که‌وه کافری

بئویژدان تیغیان ناراسته‌ی له‌شی پیروزی نه‌کرد تا له‌ به‌ر ده‌میاندا
نه‌مینیت و ده‌ستیان بگاته پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ .. نوسه‌بیه له‌ تاو
هیرشی دوژمنان زۆر ماندوو بوو ، به‌ شمشیر و تیغه‌کانیان له‌ سیانزه
شویندا زامدار بوو .. خوین له‌ لاشه‌ی سه‌ری کردبوو ، بۆیه‌ که
پیغه‌مبه‌ری خۆشه‌ویست ﷺ نه‌مه‌ی دیی ، بانگی کرده‌ عه‌بدوللای
کوری نوسه‌بیه :

دایکت ، دایکت ، زامه‌کانی به‌سته ، خوا فه‌رو پیروزی بریژی
به‌سه‌رتاندا ، چۆن خیزانیتکن ؟ پایه و پله‌ی دایکت له‌ پایه و پله‌ی (
فلان و فیسار) چاکتره - ناوی دوو سی‌ که‌سی برد - خوا ره‌جمتان پی
بکات .

له‌م کاته ناسکه‌دا .. به‌و هه‌موو نیش و نازاره‌وه نوسه‌بیه گوئی له
فه‌رموده‌که‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا بوو .. گوئی لی‌ بوو له‌و پایه و پله
به‌رزه‌ی که‌ پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ بۆی دیاری کرد ، مژده‌ی به‌ختیاری
دلێ نوسه‌بیه‌ی هینایه‌ جو‌ش و هاواری کرد : نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا !
داوا بکه‌ که‌ له‌ به‌هه‌شتدا هاواریت بین .. پیغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رموی :
خوایه بیان که‌ی به‌ هاواریم له‌ به‌هه‌شتدا ..

به فرمايشتى شيرين و داواى خوشبختيى دلى نوسه بيه زياتر هاته
جوش و زام و زامداريى له بير چۆوه و به دهنگى بهرز نهىوت : باكم نيه
له جيهاندا هه رچييم به سهر بيئت ..

به لى كه بروا له دلدا به جوانيى جيى خۆى كرده وه بى باك نه بى له
ژيانى سهرزه ويى .

ههول و كوشى نوسه بيه بو پاراستنى پيغه مبهرى خوا ﷺ تا
نه هات له زياد كردن دا بوو ، ههتا ويستى خوا وابوو موسلمانان گلير
بينه وه و پال به شاخى نوحوده وه بدهن و ، دوژمنيش له شوين كه وتيان
و هيرش هينانه سهر پيغه مبهرى خوا ﷺ دهست كوتا بكن .. به مه
تاي تهرازوى موسلمانان قورس بووه وه و قوره يش له وه زياتر
نهى توانيى دهست بوه شيئى ..

قوره يش كه زانيى شكانيى موسلمانان و شه هيدبوونى حهفتا و
زامداربوونى صهد و په نجاي تريان - كه خزيان حهوت صهد كهس بوون -
شكانيكى كاتيبى بوو و ، به هۆى ههلهيه كه وه بوو كه كۆمه لايكيان
كرديان نه ويش به ده رچوونيان له فرمانى پيغه مبهرى خوا ﷺ و ، نه وه ش
هه ليك بوو بو قوره يش تا بتوانى دهستى وا بوه شيئى ، نه گينا له
جهنگى ناساييدا تواناي شكاندنى هيز و بازوى له شكركى خواناسى نيه
.. كاتى قوره يش نه مهى بو روون بووه وه ، زانيى موسلمانان به

گلیبربونوئەویان چوونەتەووە شوینی هیژی خۆیان . بۆیە بە ناواتەووە بوو بەمە جەنگ کۆتایی پێ بێت نەووە کو موسلمانەکان ئەجارەش - وەك سەرەتای جەنگ - دەستیکی تر بوەشیین و سەرکەوتنە کاتیەکەوی بشۆنەووە ، بۆیە هیژی قورەیش وەستا و ئەم بەرو ئەو بەر بە بانگ کردن پریار درا سالیکی تر لەو رۆژەدا وادەیان بەدر بێت بۆ جەنگ .. بەمە لەشکری قورەیش لە ترسی ئەووەی موسلمانەکان - ئەگەرچی شەهیدی زۆر و زامداری زۆریان هەبوو و ، ئەگەرچی لەچاو قورەیشدا زۆریش کەم بوون - هیژی بکەنە سەر . هەر ئەو ئیوارەییە ، بەرەو مەککە ملی ریگای گرتەبەر و بە پەلە لە مەیدانی جەنگ کشایەووە ، هەتا شاری مەدینە پێ چەك و بێ جەنگاوەر لەبەر دەستیاندا بوو - چونکە موسلمانەکان لە مەیدانی جەنگدا خەریکی ناشتنی شەهیدەکان بوون - نە پێ توانیی هیژی بەریتە سەر ، چونکە لە قوولایی دئی هەموو ئەندامیکیدا روون بوو کە هیشتا ئەو کاتەش توانای جەنگی موسلمانەکانیان نیە .. بۆ شەهیدی ئەمەش ئەووە بوو هەر بۆ سەبەینی پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمانی دا سەربازانی رۆژی ئوحود هەرکەس توانای دەرچوونی هەیه با دەرچیت و لەشکری موسلمانەکان هەلمەت ئەباتە سەر قورەیش و راوی ئەنیت .

قورەیش نیازی وابوو لەسەر خۆ و بە فیزو دەمارەووە هەنگاو هەلتی و بەناو هۆزەکانی دوورگەدا سەرکەوتنی خۆی و شکستی موسلمانەکان

بلاو بکاتوه .. بهلام کئی بیت غیرهتی بگاته غیرهتی پیغه مبهری
نیسلام ﷺ؟ کئی بیت چاونه ترسیی بگاته چاونه ترسیی پیشه وای نیسلام
؟ زور به عاری نه زانی قوره ییشی بی هیژ و پیژ نهو سه رکه وتنه کاتیسه
بکاته پاگهنده و موسلمانه کانی پی ریسوا بکا ..

بهئی ، بۆ سبهینی موسلمانه کان که وتنه شوین قوره ییش .. هندی له
هله وه ره کانی قوره ییش نیازیان وابوو بگه رینه وه سه ر مه دینه چونکه
بیریان کرده وه که نه وان له به دردا نه بوجه هلی سه رکده یان کوژراوه ، دهی
خۆ له نوحوددا موحه مدهی سه رکده ی موسلمانه کان له بریی نه بوجه هل
نه کوژراوه ته وه . بهلام که بیستیان وا له شکری نیسلامی نیوه زامدار به
شوینیا نه وه یه ، هه ر نه وه ندیه ان بۆ کرا گورجییان چند جار زیاد بکه ن و
به په له به ره و پایته ختی بت په رستی بکه ونه ری .. نه که هه ر قوره ییش
به لکو هوزه کانی دوورگه - به تایبه تی نه وان هی که چاویان له هه لمه تی
موسلمانه کان و راگردنی قوره ییش بوو - له قولایی دلایندا سه لما که
هه رگیزاو هه رگیز له شکری شهیتان به رگه ی له شکری خوا ناگریت ، کام
کات زور ناسک بیت ، نه وسا ناتوانی له به رده مهیدا راهه ستی .

نه بی نه وه ش بزانی که قوره ییشیه کان به لینی سالی ناینده یان نه برده
سه ر و که زانییان له شکری موسلمانه کان له به در چاوه رییان نه کات ،
نه یان ویرا روو له به در بنین . نوسه یه رۆژی دوای نوحود ویستی له گه ل

لهشكردا بۆ راوانانى قورپه‌يش هاوبه‌شيبى بكات .. خۆى كۆكرده‌وه و زامه‌كانى توند پيچا ، كه ويستى له مالّ ده‌رچيّت ، خوينى زامه‌كانى به‌ربوو و نيش و نازار داي به زه‌وييدا و نه‌يتوانيبى له‌گه‌لّ له‌شكردا بپروت ، ناچار مايه‌وه و چهند ژنيك ، بۆ تيمار‌كردنى زامه‌كانى ، له ده‌ورى بوون . موسلمانه‌كان كه‌وتنه شوين قورپه‌يش .. كاتى گه‌يشتنه ناوچه‌ى (حمراء الأسد) بۆيان ده‌ركه‌وت تازه فريائى قورپه‌يش ناكه‌ون ، شير گه‌رانه‌وه ، كاتى پيغه‌مبەر ﷺ گه‌يشته‌وه مه‌دينه ، به‌ر له‌وه‌ى بگاته‌وه مالّ ، نيرواى نارد بۆ هه‌والّ پرسينى نوسه‌يبه و ، كه بيستى مه‌ترسيى لىّ دوركه‌وتۆته‌وه زۆرى پىّ خۆش بوو ..

له راستييدا نوسه‌يبه مامۆستايه‌كى پيشپه‌وه بۆ ئافره‌تى موسلمان تا چاوى لىّ بكات و بتوانىّ ده‌م كوتى دوژمنان بكات و پييان به‌سلينى كه تنه‌ها ئيسلام به راستيى ده‌روونى ئاده‌ميزاد - به پياو و ئافره‌ته‌وه - رزگار نه‌كات و ، نه‌و پرويا‌گه‌ندانه‌ى له دژى ئيسلام بلاو كراونه‌ته‌وه له راستييه‌وه دوورن و ئيسلام تاچه بيروباوه‌په‌، كه مافى به ئافره‌ت دابى ، تا په‌روه‌رده‌ى خۆى و نه‌وه‌ى دوا‌رۆژ بكات، بۆ پيكه‌وه‌نانى كۆمه‌ليكى پيشكه‌وتووى چاو‌كراوه‌ى دلّسۆز، تا بتوانىّ به مه‌ردانه دژى دوژمنان به‌هسته‌ى و به‌رگريى له خاكى ئيسلام بكات .

قىرسچمەيى نەفامان

قورئانى پيروز، بۆ پەرورەدە كۆردنى كۆمەلى مۇسلمان و دارىشتنى بناغەي ياساي ھەتا ھەتايى ئىسلام، بە پىيى نەخشەي پەرورەدگار ئەھاتە خوارەو ھە . تا ئەو ھەبوو ئايەتى (حجاب) ھاتە خوارەو ھە .. نەخشەي بۆ ئافرەتى مۇسلمان كىشا تا ئەركى سەرشانى خۆي لە ناو ھەندىكى پاك و خاوتىندا بەجى بەيىنى .. نەخشەي بۆ ئافرەتى مۇسلمان كىشا تا تىكەلى پياوى بىگانە نەبىت ، تا كۆمەلى مۇسلمانى رەوشت پاك دروست بىت و ، ئافرەتیش لە ژار و ژەنگى ژيانى نەفامىي رزگارى بىت .

ئافرەتانى كۆمەلى مۇسلمانىش بە دل و بە گيان ملکہ چى فەرمانەكانى ئىسلام بوون ، ھەر فەرمانىك بەسەريانا ئەدرا بە دل و بە گيان جى بەجىيان ئەكرد . نوسەبەش ، يەكى بوو لەو ئافرەتە گوپرايەلە دەلسۆزانە ، بىرى كردهو ھە ئىتر لەمەولا بە نيازى جىھاد كردهو ناتوانى لە مال دەرچىت ، بۆيە بپيارى دا ھەردوو كوپرەكەي عەبدوللا و ھەبىب لەسەر خۆشويستنى ئىسلام و خۆبەخت كوردن و شەھىدبوون لە رىگاي

خوادا پهروه رده بکا بو به گژداچوونى له شکرى نه فامیى و برینی نینۆکى
خوین مژان و له سنوور ده رجوان .

روژ به روژ دهسه لاتی موسلمانان له زیادکردنا بوو ، تا سالی
شه شهمى کوچى هاته بهروه و پیغه مبهرى خوا ﷺ فه رمانى به
موسلماناندا دا کهوا خویمان نامادهى حه جى مالى خوا بکه ن .

چونکه هه موو که سیك بوى هه یه به ریزه وه سه ر له مالى خوا بدات
و ته وافی بکات ، به تاییه تیی له (أشهر الحرم) دا که له و مانگانده دا
دوژمنان چه کیان دانه نا و جهنگیان نه نه کرد ، به لام قوره یشى خوانه ناس
شه م مافه ی له موسلمانان زهوت کرد و بریاری دا نه هیلئ
موسلمانان کان پیئ بئینه خاکی مه ککه وه . دواى وت و وئو و
هاتوچۆیه کی زور نه وه نده ی نه مابوو جهنگ به ریا بیئت - هه رچه نده
موسلمانان کان خویمان زور لا شه دا چونکه شه شوینه له بهر پیروزیى
نه شه شیا جهنگ و هه رای تیدا بکریت - موسلمانان کان دواى قیرسجه می
و پی دا کو تانی قوره یش و ده ست درئۆیه کانى په یمانى جهنگ کردنیان
به پیغه مبهرى ﷺ دا و ، نوسه یبه ش یه کی بوو له و په یمانده رانه ! شه م
په یمانه ناو نرا په یمانى (الرضوان) .

شهیدی بی باک

رۆژ به رۆژ و سال به سال دینی ئیسلام له پهرهسه نندنا بوو .. دلان به ئیسلام روشن نه کرانهوه .. کۆمهالی خوا ههنگاوی به رهو نامانج نهنا .. نامانجی رزگارکردنی مرۆڤ .. هه موو مرۆڤ .. له سه رانسهری سه رزه ویدا .. هه بیبی کوری زهیدیش له ئو خود به دواوه به شداریی جهنگه کانی نیتوان ئیسلام و نه فامیی کرد .. به لام چۆن به شدارییهك .. هه تا نه هات دلی له سه ر ئیسلام دانه مزررا و ، جار به جار زیاتر ههزی له فیداکاریی و قوربانیدان نه کرد له پیتناوی ئیسلامدا .. ژیا نی تاییه تی خۆی له بیر چووبه وه .. خوی گه وه ویستی وابوو هه بیب پهروه ده بکا و بو رۆژی قوربانیی و فیداکاریی گه وه رای بهینی .. تا بیته په ند و نامۆزگاریی بو هه موو موسلمانیک به دریاایی میژوو ، به راده یهك كه هه موو فیداکارییهك له ئاستیدا دهسته وسان بیت ..

نه وه بوو خوی گه وه ویستی وا بوو به ده ست و بازووی هاوه له دلسۆزه کانی پیغه مبه ر ﷺ دینی ئیسلام په ره بسینی و بلاو بیته وه . به راستیی شیاوی نه و به خششه گه وه بوون ، چونکه به راستیی و پاکیی موسلمان بوون .. به جوانیی ئیسلام گه یشتبوون .. به ریک و

پیتکییش نهو تی گیشتنه یان له ژیاندا جی به جی نه کرد .. که دانیشتوانی
دوورگی عه ره بییش پهره سندن له شگری خواناس و دهست و دهم و دل
و دهروون پاکیان به چای خویان دیی ، به تایبه تیی دوی رزگار کردنی
مه ککه ، خویان پی نه گرا ، نهو بو له سالی نویه مدا هموو هوزیک
نوینه ریکی له پیاوه تی گیشتوه کانی پیک هینا و ، ره وانهی پایته ختی
دهولتهی نیسلامی کرد ، تا دلسوزی و نامادهیی خویان بو دینی نوی و
وهرگرتنی دهربرن و ، رووناکیی ریبازی بن گهردی پهروهردگار بگه یه ننه
ناوچه که ی خویان ..

یه کی لهو نوینه رانه نوینه ری نهوهی حنیفه بوو که له ژوورووی بانئ
نه جده وه هاتبون ..

نیرووانی نهوهی حنیفه گیشتنه مه دینه و سهر کرده کیشیان پیای
بوو به ناوی موسه یله مهی کوری حنیفی .. موسه یله مه به
خوی و پیاوه کانی وه گیشتنه خزمه تی پیغه مبهری خوا و له بهر
دهستیدا موسلمان بوونی خوی و خزمه کانی دهربری .. پیغه مبهری
خو اش ﷺ به خیره اتنیکی گهرمی لیکردن و دوی حسانه و هیان
فه رمانی دا هر یه که خه لاتیکیان پیشکesh بکریت و به وینه ی
نهوانیش بو موسه یله مهی سهرگه وره یان ..

لەو ماوەیەدا کە موسەیلەمە لە مەدینەدا مایەو ، سەرنجی ژيانی
 کۆمەڵی موسلمانانی ئەدا ، بۆی دەركەوت ، بە شیوەیهکی بێوینە
 موسلمانەکان پێغەمبەری خۆیان ﷺ خۆش ئەوێت و گۆی پرایەلیی بۆ
 فەرمانەکانی ئەکەن .. هیچ سەرکردەیهک ئەو ریز و خۆشەویستیەیی
 نیە .. لە جیاتیی ئەوێ ئەویش بێتە سەربازیکیی دڵسۆز بۆ ئیسلام و ،
 سەرکردەیی خزمەکانی لە بەرزکردنەوێ فەرماشیستی خوادا بکا و ،
 بەشداریی لە رووخاندنی قەلای زۆر و ستەمی لەشکری شەیتاندا بکا ..
 لە جیاتیی ئەمە ، دڵە پیسەکەیی کەوتە تەماعی ئەو پایە و پلەیهی کە
 خوا بە پێغەمبەری بەخشیی بوو .. وای ئەزانی بە فێلبازیی و بە زمانی
 لووس ئەتوانی بەو شیوەیه پشٹیوانی دڵسۆز و بەغیرەت و خۆنەویست لە
 خۆی کۆ بکاتەو ، تا بگاتە ئەو پایە و پلەیه ، هەر لە رێگای
 گەڕانەویدا بۆ ولاتی نەجد ، موسەیلەمە لە ئیسلام پەشیمان بوووە و
 کاتیەک گەیشتە بەرەو دەستی بە بانگ کردنی خەلکی کرد و بە ئاشکرا
 پیتی و تن کەوا ئەویش پێغەمبەرە و خوا ناردوویەتی بۆ سەر ئەوێ
 حەنیفە ، هەرەك موخەمەدی کورپی عەبدوڵلای ناردوو بۆ سەر
 قورەیش ..

چلکاوخۆران لە دەوری جەمیان خوارد .. باوەریان بە درۆزنی
 خوانەناس هینا کە گوایه ئەویش پێغەمبەری خویە و مەردمەکان بۆ
 سەر دینی خوا بانگ ئەکات .. ئەوانەیی کە شوینی ئەکەوتن نارهزوو و

ههوهسكاري جۆر به جۆر پالتى پىتوه ئەنان .. بەلى قەلاى درۆ و فيشال
و خراپكاري بناغەى پر كرايهوه ، به شىويهك ههموو ئەندامىكى ئەو
كۆمەلە جگە لە زۆر ساويلكه كان ئەى زانىى ئەمە كارىكى نارەوايه و
دەست هەلبەستىكى نەگونجاوه ، بەلام دەروونى لار و وىريان پالتى پىتوه
ئەنان تا وىژدانىان دەم كوت بكەن و بە دەم راستى و دروستى ئەو
كارە نارەوايه و بىرە لارە دەرخەن ، هەتا يەكئى بەوپەرى بى ئاپرووييهوه
ئەبوت:

شايتى ئەدەم كە موحەمەد راستگۆيه و موسەيلەمەش درۆزنە ،
بەلام من درۆزنى رەببەم لا خۆشهويستەرە لە راستگۆى موحەر !

بەرە بەرە قەلاى ستمكاري و درۆ و دەلەسە بەرز كرايهوه ، كاتى
موسەيلەمە زانىى خەلكىكى زۆر وا بە دوايهوه ، نامەيهكى بەم شىويه
بۆ پىغەمبەرى خوا ﷺ نووسى :

(لە موسەيلەمەى پىغەمبەرى خواوه بۆ موحەمەدى پىغەمبەرى
خوا، سەلامت لىبى .

من لەم كارەدا كراوم بە هاوبەشى تۆ ، بۆيه نيوەى زهوىى بە ئىمە
رەوايه و ، نيوەشى بە قورەيش ، بەلام قورەيش نەتەويهكى دەست
درۆزى كەرن) .

دوان له پیاوه کانی بۆ هه لگرتنی نامه ی ساده و منالانه هه لبارد .
کاتی که نامه بۆ پیغه مبه ر ﷺ خویندرایه وه ، به دوو پیاوه که ی
فه رموو:

ئهی ئیوه چیی ئه لئین !؟

وه لامیان دایه وه : ئه وه ئه لئین که وتوو یه تی .

پیی فه رموون :

به خوا ئه گه ر له به ر ئه وه نه بیته که نی رراوان ناکوژرین له ملی
هه ردوو کتاتم نه دا ..

پاشان ئه مه ی بۆ موسه یله مه نووسی و دایه ده ست دوو پیاوه که ی :

(بسم الله الرحمن الرحيم ..

(له موحه مده ی پیغه مبه ری خواوه بۆ موسه یله مه ی درۆزن .. سه لام
له و که سه ی که دوا ی ریگای راست که وتوو ه .. زه ویسی مو لکی خوا یه
ویستی بۆ کام به نده ی هه بوو کاروباری زه ویسی ئه داته ده ست و
سه ره نجامیش هه ر بۆ به نده له خواتسه کانه) .

موسه یله مه ی دل و ده روون ره ش و پیس ، نیازی نه بوو گو ی له
نامۆژگاریی بگریته ، چونکه هه وای گه وره یی و ده سه لات و پایه و پله

له كه للهي دابوو .. شو ريز و خوشهويستيهي كه موسلمانه كان
بهرامبهر به پيغه مبهري پيشهوا دهريان شهبري كويري كردبوو و تازه
راستي نهنهيني و ، گهيشق بهو نامانجه تاكه هيواي ژياني بوو .. بويه
روژ به روژ بئوچان ههولتي چاوبهستن و دهست بريني مروقهكاني شهدا و
به وتي لووسي ههلبهستراو ههلي نهخهلهتاندن ، تا بينه بهندهي نهلقه
له گوئي ..

كاتي خراپهي موسهيلهمه پهره ي سهند و دهنگ و باسي بلاو بئوه ،
پيغه مبهري ﷺ واي به چاك زانيي نامهيهكي تري بئو بنيري تا له خراپيي
كاره كه ي ناگاداري بكا و ، لهو گومرايييهي كه دهستي داوه تي
دووره پهريزيي بكات .. بئو هه لگرتني شه نامهيهش پالنهواني لاوي
دلسوز و بهوهفا و چاونه ترس حهبيبي كوري زهيد (كوري نوسهبيه) ي
ههلبزارد .

حبيب گهنجيكي تازه پيگه يشتوي كوئنه دهه و ، خاوهن بر وايهكي
بهدين بوو .. خاوهن بر وايهك بوو كه به شهتوم دل و دهرووني نهگوپري .

بهلي نامه ي پيغه مبهري خوشهويستي ﷺ هه لگرت و ، له مهدينه
به رهو خوره هلات بئو ولا تي نهجد كهوته ري .. شهوي شهدايه دهه روژ و
روژي شهخسته سهه شهو به چولي و ناوه دانبيدا .. به بهرزي و نزمبيدا

ههنگاوی ههڵ نهگرتن ، تا ویستی خوا وابوو ته‌مه‌نی پیرۆزی له ولاتی
نه‌وه‌ی حه‌نیفه‌دا کۆتایی پێ بیته ..

سوارچاکی موسلمان گه‌یشه‌ی ولاتی موسه‌یله‌مه‌ و نامه‌ی پێشه‌وای
دایه‌ ده‌ست . هه‌ر نه‌وه‌نده‌ بوو موسه‌یله‌مه‌ی درۆزن و ساخته‌چی له
نامه‌که‌ تێ گه‌یشه‌ت، له‌ داخندا ورگی ناوسا و تووکی له‌شی گرژ بوون و
، نیاز پێسی له‌ ده‌م و چاوه‌ زه‌ردباوه‌که‌یدا نه‌خوێنرایه‌وه‌ .. له‌ ته‌مه‌نیدا
ره‌نگه‌ رقی وا هه‌ڵنه‌ستای .. هه‌موو فه‌رمووده‌یه‌کی نامه‌که‌ تیریکێ
جه‌رگ بر بوو .. له‌ بێ ده‌سه‌لاتییدا ویستی داخی دلێ خۆی به‌ حه‌بیبی
هه‌لگری نامه‌ برپێژی .. خاوه‌ناسی درۆزن یاسای نه‌فامییشی له‌ یاد
نه‌ماوه‌ چ جای یاسای ئاده‌مییان .. له‌ هیچ یاسایه‌کدا که‌س لاقه‌ی
نێراوان و نامه‌ هه‌لگران ناکات ، چونکه‌ نه‌وانه‌ تاوانیکیان نه‌ ..

فه‌رمانی دا به‌ چلکاوخزهره‌کانی تا ده‌ست و پێی حه‌بیب ببه‌ستن و
به‌ندی بکه‌ن تا سه‌هینی له‌ چیشه‌نگاودا بیه‌نه‌ به‌رده‌ستی .. بۆ رۆژی
داهاتوو دیواخان رازایه‌وه‌ و موسه‌یله‌مه‌ له‌ شوینی خۆی دانیشه‌ت و
ده‌ست و پێه‌ندی خراپکاریش له‌ ده‌وری کۆریان به‌ست .. نه‌و رۆژه‌ ماوه
درا خه‌لکیی بچیتته‌ ژووره‌وه‌ . پاشان فه‌رمانی دا حه‌بیبی کۆت و
زنجیرکراو بیته‌ ژووره‌وه‌ ..

كۆمهلى خانەناس چاويان بربسوه حەبىب .. ئەويش موسلمان
ناسابى بە بالا بەرزەكەيەوه بە وینەى دارى عەرعر قنج راوەستا و ، بە
وینەى نەرەشپەر نەت ئەزانىي ئەمە دىلى بەردەستى خانەناسانە .. بە
هېچ شىئەيەك باكى نەبوو .. چونكە ئەركى سەرشانى خۆى جى بەجى
کردبوو .. ئىتر ھەرچىي بەسەردا بىت نامادەيە و مېشېك ميوانى نيە .

بروای دامەزراو بە جۆرىك دل و دەروونی مرۆڤ رزگار ئەكا ئەگەر
ھەرچىي لى بوەشیتەوه جيگای سەرنج و سەرسوپمان نيە !!

موسەيلەمە ئاورپى بۆ لای حەبىب دايسەوه و لىيى پرسىي : شايبەتیی
ئەدەى كە موحمەد پىغەمبەرى خوايە ؟

وتى : بەلى ، شايبەتیی ئەدەم كە موحمەد پىغەمبەرى خوايە .

وہختە بوو داخ موسەيلەمە بكوژت ، دواى ئەوه پرسىي :

شايبەتیی ئەدەى كە منيش پىغەمبەرى خوام ؟

حەبىب بە گالته پى کردنىكى جەرگ برەوه وەلامى دايسەوه و وتى :

گويم لە بيستنى ئەوہى كە ئەيليت كەرە .

بەم وەلامە موسلمانانە رەنگى موسەيلەمە گۆرا و لە داخا لىوى
ھاتە لەرزە .. چۆن داخ و خەفەت ناى كوژى ئەو لەلای شوين

که وتوه کانی خوئی به پیغه مبهر داو ته قه لّم ، که چیی وا گه نجیک
له بهرده میاندا بهو شیوه یه وه لامی نه داته وه ؟ موسه یله مه - به وینه ی
هموو سته مکاریکی خوانه ناس - هیچی بۆ نه مایه وه نه وه نه بی به
جه لادی خوین ریژ بلیت :

پارچه یه که له لاشه ی بره !

خوین ریژی خوانه ناس هه لّم ته ی برده سهر نه وجه وانی موسلمان و به
شمشیر پله گوشتیکی گه وره ی له له شی بریی و پله گوشته کهش به سهر
زه ویدا خولی نه خوارد ..

موسلمانی خواناس هه روه که هیچ نه بو بیّت ، به بالا عه رعه ره که یه وه
که بهر ده م موسه یله مه دا جوولّه ی نه کرد ..

دیسان پرساری لی کرده وه :

شایه تیی نه ده ی، که موحه مه د پیغه مبهری خواجه ؟

وتی : به لی ، شایه تیی نه ده م که موحه مه د پیغه مبهری خواجه ..

پرسی : شایه تیش نه ده ی که منیش پیغه مبهری خوام ؟

وه لامی دایه وه : پیم وتی : گویم له بیستنی نه وه ی که نه یلیت
که ره .

ديسان خوانه ناسی بئویژدان فهرمانی به سهر جه لاده کهیدا دا تا پارچه یه کی تر گوشتی لاشه ی بپریت.. چلکاوخوری دلرەش پارچه یه کی تری بریی .. نه ویش به سهر زه ویددا خولی نه خوارد تا چوه ته نیشته پلی یه کهم و وهستا .. خه لکیی له خوا یاخی بووش هه موویان سهیریان نه کرد و چاویان زاق بوو بوو و سهریان له دامه زراویی و بی باکیی موسلمانانی خواناس سور ما بوو . سهریان سور نه ما : نه م موسلمانانه چۆن و به چ شیوه یه که باوه ری به موحه ممدی کوری عه بدوللا هیتاوه!! تا چ راده یه که ناماده ی کۆلنه دان و فیداکارییه له پیناویی بیروباوه ره کهیدا .. لهو پروایه دام که زۆریان په شیمانی شوین کهوتنی موسه یله مدی بئویژدان بووین ، به لام دهسه لات چیه ؟

ههر چۆن بئو حه بیبی بئو باک ده رستیکی دادان کهوا شوین کهوتنی نه م بۆ پیغه مبه ره که ی وه که هیچ شوین کهوتنیکی تر نیه .. نه م هیچ بهرژه ونه ندیه کی خۆی نه هیشته توه کهوا نه ی کاته قوربانی نه و ریبازه ی که خوی گه وره ناردوو یه تی .. تازه هیچیکی نیه نه ی کاته قوربانی نیسلا می بئو گهرد ..

کاری موسه یله مه به موه نه وهستا .. کۆلی نه دا . ههر پرسیری نه کرد و حه بیب خۆی کهر نه کرد و جه لادی خوین ریش به ناره وا پارچه یه کی تری له لاشه ی نه بریی ، دوا ی نه وه حه بیب شایه تی نه دا کهوا موحه ممده پیغه مبه ری خوا .. نه م کاره بهر ده وام بوو هه تا نزیکه ی

نیوهی لاشه‌ی حه‌یب کرا به پله گوشت و له‌سه‌ر زه‌وییه که پرژ و بلاو
بووه و ، نیوه‌که‌ی تریشی یه‌ک پارچه به پیوه وه‌ستا بوو و شایه‌تیی نه‌دا
موحه‌مده پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ !! موحه‌مده پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ !!!
تا گیانی پاک و بی‌گه‌ردی له لاشه‌ی ده‌رچوو و ناوی پیغه‌مبه‌ری
خۆشه‌ویست ﷺ - که شه‌وی عه‌قه‌به په‌یانی به‌خت کردنی سه‌رومائی
پی‌دابوو - به‌سه‌ر زمانیه‌وه بوو ..

گیانی شیرینی حه‌یب ده‌رچوو که دوایین وته‌ی سه‌رزاری ناوی
پیغه‌مبه‌ری خوا بوو ..

به‌مه پالئه‌وانی‌کی موسلمان گیانی له ده‌ست دا ..

له ناواره‌ییدا .. بی‌که‌س و بی‌ده‌ر .. بی‌وه‌سیه‌ت و قسه و باس ..
نیوه‌ی لاشه‌که‌ی پله گوشت و له ناکاودا نیوه‌که‌ی تریشی گیانی ده‌رچوو
و که‌وته به‌رده‌ست کۆمه‌لی خوانه‌ناسی بی‌ویژدان ..

حه‌یب به‌م کاره‌ی بو موسه‌یله‌مه و شوین که‌وتوه‌کانی و ، بو
هموو موسه‌یله‌مه‌یه‌ک و دار و ده‌سته‌کانیانی سه‌لمانده که‌وا شوین که‌وتن
و گوپراه‌لیی موسلمان سه‌رزاری نیه و له شه‌قامی پاندا نیه ، به‌لکو
تا دواتنۆکی خویننه .. تا برینی دوایین پله گوشته ..

پیتی سەلماندن کەوا دەسەلاتی لەشکری شەیتان تەنھا بەسەر
لاشەدایە، بەلام دڵ و دەروونی جیهانیکی سەر بەخۆی جیاوازه و، ئەوان
توانای گەیشتن بەو جیهانە و دەست ڕۆشتن بەسەر ئەو جیهانەیاندا نیه ..

حەبیبی شەهید بەم کارەى بۆ هەتا هەتایی ئاگرێکی بلیسەداری
خستە دڵی برا موسلمانەکانیەو تا کە مەترخەمیی نەکەن و ماوە بە
دوژمنی خوانەناس نەدەن دەست بچاتە کاروباری موسلمانەکانەو و
دینەکیان ژێر پێ بچات .

بەم کارەى سەماندی کە موسلمان چەند بێباکە و ، ناوی پێغەمبەری
خۆشەویستیشی بەرزکردەو و بۆ جیهانی دەربڕیی کە تەنھا ئەم خاوەنی
کۆمەڵێکی دلتسۆزی بەو هەفای بێباکی رەوشت پاکە .. تا مرۆڤایەتیی
بزانی کەوا هەلگرانی ئیسلام مەبەستیان رزگارکردنی مرۆڤە و هەموو
بەرژەوهندییەکی تایبەتیی ژێر پێ خراوە .. تا مرۆڤایەتیی بزانی
موسلمانان کۆششیان بۆ بەختەوهریی مرۆڤەکانە و بەس .. بەلام خۆیان
تا کە ئاواتیان رەزامەندیی خوا و گەیشتن بە بەهەشتی بەرینە .. دیارە بە
بیرکردنەو لەم ئاواتە ئادەمیزاد نەتوانی بەرژەوهندیی تایبەتیی خۆی
بچاتە پشت گۆی و هەول و کۆششی بۆ حەسانەو هی ئادەمیەکان تەرخان
بکات ..

هه‌وایی پالنه‌وانی ناواری شه‌هید گه‌یشته لای دایکی ، شه‌ویش خوا
پاداشتی چاکه‌ی بداته‌وه به وینه‌ی نافرته‌تیکه‌ی موسلمانانی تی‌گه‌یشتوو و
فیداکار وتی :

بۆ به‌رگه‌گرتنی نهم جۆره‌هه‌لوێستانه‌ په‌روه‌رده‌م کردوووه و ، پاداشتم
له‌ خوای گه‌وره‌ شه‌وێت ..

شه‌وی عه‌قه‌به‌هه‌یشتا منداڵ بوو په‌یمانی به‌ پیغه‌مبه‌ر ﷺ دا و
شه‌مرۆ په‌یمانه‌که‌ی برده‌ سه‌ر .. شه‌گه‌ر خواش ده‌سه‌لاتی به‌سه‌ر
موسه‌یله‌مه‌دا دام شه‌بی کچه‌کانی کولمی بۆ برنن ..
(بۆ به‌رگه‌گرتنی نهم جۆره‌هه‌لوێستانه‌ په‌روه‌رده‌م کردوووه !)

شه‌مه‌ ته‌نها رسته‌یه‌که‌ ، به‌لام هه‌یج شاخیک هه‌وسه‌نگیی ناکات ..
چونکه‌ دوای لیقه‌ومان مه‌گه‌ر مرۆفی خاوه‌ن نیمان وه‌ها دامه‌زراو بیت و
بتوانیت وا بلیت .. بوژیانی سه‌روودی :

دایه‌ گیان توخوا به‌سه‌یه‌تی گریان

به‌سه‌یه‌ ناخ و ئۆف ، به‌سه‌ قور پیتوان

با له‌ ژبانی رۆژانه‌دا جی به‌جیی بکه‌ن .. یه‌ك نمونه‌ به‌سه‌ که‌چی
ده‌ست ناکه‌وی !!

موسه یلمه‌ی خه‌جاله‌ت

نوسه‌ییه نارامی گرت .. کاری دایه ده‌ست په‌روه‌ردگار تا نه‌خشه‌ی
بۆ بکیشی و ته‌نهما چاره‌پروانی ویستی نه‌وی نه‌کرد .. تا زۆری پی نه‌چوو
دوای کۆچ‌کردنی پیغه‌مبهر و هه‌لگه‌پاره‌وه‌ی هه‌ندی هۆزی
تی‌نه‌گه‌یشتووی به‌ سه‌رزار موسلمان بوو له‌ نیسلام و خۆ ناماده‌کردن بۆ
له‌ناو‌بردنی ده‌وله‌تی پر داد‌په‌روه‌ری قورئانی پرۆز .. نه‌وه‌بوو نه‌بویه‌کر
ﷺ پاله‌وانانه‌ برپاری به‌گه‌زاجوونی هه‌موو هه‌لگه‌پاره‌وه‌کانی دا هه‌رچه‌نده
له‌م رایه‌یدا ته‌نیاش بوو .. یه‌کی له‌ له‌شکره‌ موسلمانه‌کان به
سه‌رکردایه‌تی شیری خوا خالیدی کوری وه‌لید به‌ره‌و ناوچه‌ی یه‌مامه‌ی
ولاتی موسه‌یلمه‌ که‌وته‌ ری ، تا خوانه‌ناسی درۆزن ده‌ست کۆتا بکات
و مرۆفه‌ خه‌له‌تاوه‌کان و زۆر لیکراوه‌کان بیننه‌وه ژیر ئالای داد‌په‌روه‌ری
نیسلام ..

نوسه‌ییه و عه‌بدو‌للا‌ی کوری له‌گه‌ل نه‌م له‌شکره‌دا که‌وته‌ ری تا به
تیک شکاندنی له‌شکری شه‌یتان و له‌ناو‌بردنی موسه‌یلمه‌ی خوانه‌ناس و
درۆزن و ، موسلمان کردنه‌وه‌ی ناوچه‌که‌ ده‌ست به‌سه‌ر دلیاندا به‌یسن و
خوینی شه‌هیدی ستم لی‌ کراویان ده‌ست که‌ویته‌وه ..

موسلمان نابی بۆ تۆله بگهړی ، بهلكو ههركاتى دوژمن وازى له دوژمنایه تیبى هینا و هاته ریزی شوین کهوتوانی خواوه هه موو تاوانیکى له سهر لا نه چى و برابیه کى موسلمانى بى تاوانى لى دهر نه چى . بهلام لهو لاشه وه وازهینان له خوانه ناسان و تۆله نه سهندن و وهرنه گرتنه وهى ماف ، موسلمانیتى پى ناوترى . چونکه موسلمان ههروهک له هه موو که سیک چاوپوشی زیاتره ، ههروه هاش نه بى غیره تى له هه موو که سیک زیاتر بیت بۆ تۆله سهندن لهو دوژمنانه ی که دهست دریشی نه که نه سهر نیسلام و موسلمانه کان ..

نوسه بیه و عهبدو لالی کورى به بیرباوهر و توانای موسلمانه وه کهوتنه رى ، تا قه لای سته م برپووخینن و نه یه لن درۆزنى فیلباز له وه زیاتر ههزاران فریو بدات .. نوسه بیه ته مه نى له شهست سال تیپه رپى بوو ، بهلام هیشتا نه پیری و نه بى هیزی روویان تى نه کردبوو ..

ناواتى نه وه بوو خوا ماوه ی بدا دوژمنى خوا و پیغه مبه ر بکوژى و تۆله ی کوره که ی و نیسلامى لى بکاته وه ..

جهنگ له نیوان له شکرى خالید و موسه یله مه دا به رپا بوو .. جا هه رچهنده له شکرى موسلمانه کان زۆر ریک و پیک و جهنگاوه ره کانیشى لى هاتوو بوون ، بهلام لهو لاشه وه له شکرى موسه یله مه گالته ی پى نه کهرا و نه وه نده به هیز بوو یه کهم جار له رزه ی به موسلمانه کان خست

و تووشی شکایتیکی ناهه مواری کردن، تا سه رکرده ی نازا خالید کوری
وه لید ، هاواری کرد: (وا محمده) !

خۆزگه هه ر کاتی نیسلام نه که وته مه ترسییه وه سه رکرده یه ک به
دهنگیکی پر له سۆزه وه هاواری بکردایه :

(وا محمده) .. (وا اسلامه) ! تا موسلمانه کان تۆزی سه رچاوی
خۆیانیا ن به ته کاندایه !!

به نرکه ی خالید دلّی موسلمانه کان هاته جۆش : مه ترسیی رووی
کردۆته نیسلام .. دینه که مان له مه ترسییدایه .. ره نجی چهند ساله مان
ئه م سات و ئه و ساتیه تی .. زه رده خه نه که وته سه ر لیوی شه ی تانی
کۆست که وتوو .. ئه و شه ی تانه ی که به سه رده ره ی تانی رۆشنایی نیسلام
تاریکیی و زه بوونی دلّ و ده روونی گرتبۆه .. ئه و شه ی تانه ی که به
دروست بوونی کۆمه لّی قورنان کۆمه له شل و شۆله که ی ته فروتونا بوو
بوو .. وا ئه م ساته له سایه ی ده ست و بازووی له شگری فریودراوی
موسه یله مه دا خه ریکه خۆشیی رووی تی ئه کات .. به خه یالّی خۆی به
ته مایه رووناکیی نیسلام به ده م و پلی درۆزنی بی ویژدان بکوژیته وه ..
خۆی گیل ئه کا نه گینا موسه یله مه و هه زارانی وه ک موسه یله مه
سه رشۆری میژوو و رۆژی قیامه ت به ولاره له به ره ره کانی کردن له گه لّ
نیسلامدا و دژایه تیی کردن له گه لّ کۆمه لّی خوادا چیا ن ده ست
ئه که ویت ؟

به نرکه‌ی خالید له‌شکری تیک شکاو رویشته و له‌شکرینکی ترهاته
 چیگه‌یه‌وه .. موسلمانان سهر له نوی خویان ریک خسته‌وه و به‌رامبه‌ر
 به له‌شکری شه‌یتان وه‌ستان و ، نوسه‌یبه‌ش خزی پی نه‌گیرا و ده‌ستی
 دایه شمشیر و له‌گه‌ل کۆمه‌لێ له سوارچاکانی نه‌نصاردا هیترشیان کرده
 سهر دوژمنان .. بکوژ و بپر شمشیریان نایه گهردنی شه‌و په‌یمان شکینه
 ناپاکانه‌ی که دوا‌ی موسلمان بوون هه‌لگه‌ر‌ابوونه‌وه .. له‌م هیترشه‌دا
 نوسه‌یبه زۆر و زه‌به‌نده زامدار بوو و ، قۆلێکیشی په‌رپی ، به‌لام به
 جه‌رگینکی موسلمانانه‌وه کۆلێ نه‌دا و باکی نه‌بوو .. هه‌روا به‌رده‌وام
 کۆششی نه‌کرد و جه‌نگاوه‌ری نه‌کۆشتن و ، به‌وینه‌ی شیرێ بیته‌سه به‌ناو
 خه‌لکه‌که‌دا نه‌سوورایه‌وه و هاواری نه‌کرد :

کوانی دوژمنی خوا ؟

دوژمنی خوام پیشان دهن ..

هه‌تا له‌گه‌ل عه‌بدو‌ل‌لای کوریدا گه‌یشتنه لای موسه‌یله‌مه و نه‌وانیش
 یارمه‌تی شه‌و موسلمانانه‌یان دا که خه‌ریکی کۆشتنی بوون ، به‌مه‌ به
 ئاوات گه‌یشت و ، دل و ده‌روونی فینک بۆوه و ، سوپاس و ستایشی شه‌و
 خوایه‌ی کرد که ماوه‌ی دا تا به‌ ده‌ستی خۆی تۆله‌ی حه‌یبی شه‌هیدی
 کرده‌وه و ، شه‌و ئاواته‌ی نه‌برده ژیر گل و به‌ چاری خۆی خه‌جالت بوون
 و سه‌رشۆرپی موسه‌یله‌مه‌ی دیی .

ئافره تى پالەوان - دواى سەرکەوتنى لەشكرى ئىسلام - گەرايەوه بۆ
مەدينەى پايتەخت و قەلاى ئىسلام .. بەلام بە قۆلىنكەوه .. بە نيش و
ئازارنكەوه كە هەموو كەسنىك بەرگەى ناگرىت .

كاتىك كە ئەبويە كر لە هاتنەوهى ئاگادار بوو ، بۆ پيرۆزبايى و
دلخۆشيبى دانەوهى سەرى لى دا .

نوسەببەى ئيمان دار لە سايبەى دەولەتى قورئاندا لەوبەرى ريز و
پايەداريبدا خەرىكى خواپەرستىبوو ..

ئەوه بوو لە سەردەمى خەليفە عومەردا ﷺ چەند سەرىپۆشنىك بۆ
خەليفە هاتن ، تا بەسەر خيزانە موسلمانەكاندا بيان بەخشيتتەوه . بەلام
دانەبەكيان زۆر گەوره و چاك بوو . موسلماننىك بە خەليفەى وت : ئەم
سەرىپۆشەيان بايى ئەوه نەئەبىت ، خۆزگە ئەت نارد بۆ صفەبەى كچى
ئەبوعوبەيد كە ژنى عەبدوللاى كورى عومەره و هيشتا نەى
گواستۆتەوه .

خهلیفه وهلامی دایهوه :

ئهی نیرم بۆ یه کیڤک که لهو شیاوتر بیت پیتی :

نوم عوماره ، نوسه بیهی کچی کهعب ، چونکه گویم له پیغه مبهری
خوا ﷺ بووه که ئهی فهرموو : (ما التفتُ یمیناً ولا شمالاً إلا وأنا
أراها تُقاتِلُ دُوني) .

نوسه بیهی به ئاوات گهییو .. ههروا له شاری پیغه مبهری خوا ﷺ
مایهوه ههتا خوا ویستی وابوو بهندهی مل کهچ و گوئی رایه لئی دوا
تهواوبوونی گهشتی زه مینی بهریتتهوه بۆ لای خوئی تا گهیشه ئهو
جیهانهی دهست پی بکا و به دهروونیککی پر له رهزامه ندیهوه به دیداری
پیغه مبهری خو شه ویست ﷺ شاد بیتهوه ..

حه بیب شه هید بوو و نوسه بیهش کۆچی دوا یی کرد . به لام
عه بدوللای کوری تا ماوه یه کی زۆر ههروا مایهوه .. ههه خه ریککی ههول
و کۆشش بوو بۆ بهرز کردنه وهی ئالای ئیسلام و به هیچ شیوه یه ک
ساتیککی ژیا نی به فیرۆ له کیس نه نه دا و وچانی نه نه گرت . عه بدوللا
مایهوه ههتا سه رده می یه زیدی کوری مو عاویه ، به لام دانی به
ره وایه تیی خیلافه تی یه زیدا نه نه نا .. چونکه به جوانیی له ئیسلام
گه شته بوو .. نه یزانی کی شایانی خیلافه ته .. کی شایانی پی سپاردنی
کاروباری مو سلمانانه .. هه لبژاردنی ئیسلامیی شتی که و هه لپه و
دهست به سه را گرتنی شتی کی تره .

به‌لام له یادمان بیټ نه‌گهر موسلمان به راستیی له ئیسلام بگات و له سه‌رچاوه پاکه‌که‌ی (قورنان و حه‌دیث) هوه تی گه‌یشتنه‌که‌ی هه‌ل بگوزیت و ، له‌گه‌ل خوا‌دا راست بکات ، نه‌وا تووشی هیچ هه‌لو‌یستیکی لار و ویر نابیت و به‌ ئاسانیی راست و ناراست جیا نه‌کاته‌وه .. نه‌وه‌تا قورنان نه‌فه‌رموی :

﴿ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءٰمَنُوْا اِنْ تَقُوْا اِلٰهَ تَجْعَلْ لَّكُمْ
فُرْقٰنًا وَّيُكْفِرْ عَنْكُمْ سَيِّئٰتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللّٰهُ ذُو
الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴾ (الأنفال : ٢٩) .

به‌لئ شاری پیغه‌مبه‌ری خو‌شه‌ویست، که پری بوو له هاه‌ه‌له تی‌گه‌یشتوه‌کانی پیغه‌مبه‌ر و شوین که‌وتوه‌کانیان - التابعین - به هیچ شی‌وه‌یه‌ک دانیان به ره‌وایه‌تی خه‌لافه‌تی یه‌زیدی کوری مو‌عاویه‌دا نه‌ده‌نا و ، مل که‌چی فه‌رمانه‌کانی نه‌بوون ، بۆیه یه‌زید بو‌ پاراستنی کورسی‌یه‌که‌ی ناچار بوو به سه‌رکردایه‌تی موس‌لیم ی کوری عوقبه له‌شکریک بنی‌رتیه سه‌ر مه‌دینه تا مل که‌چی به دانیش‌توانی ده‌ربخات .. دانیش‌توانی مه‌دینه‌ش ناچاربوون له دژی پاشای رۆژگار به‌رگریی له شاره‌که‌یان بکه‌ن ، بۆیه عب‌دول‌لّاش یه‌کی بوو له به‌رگریی که‌ران تا به شه‌هیدی سه‌ری نایه‌وه ، بی‌ نه‌وه‌ی مل بو‌ فه‌رمان ره‌وای هه‌ل‌نه‌بژیراو که‌چ بکا .. خوا له هه‌موویان خو‌ش بیټ .

سەرچاوهكان

دانهر	كټيب
ابن عبد البر	١ - الاستيعاب
العسقلاني	٢ - الإصابة
الأصبهاني	٣ - حلية الأولياء
الكاندهلوي	٤ - حياة الصحابة
ابن هشام	٥ - السيرة النبوية
عبدالرحمن الباشا	٦ - صور من حياة الصحابة

ناوهرۆك

۷	پيشه كىي
۱۱	پهيمانى ميژوويى
۱۹	جهژنى سهر كهوتن
۲۳	ههلمهتى ئيمان
۳۵	قىرسچمىيى نهفامان
۳۷	شههيدى بى باك
۵۰	موسه يله مەي خهجالهت
۵۷	سهرچاوه كان

نوسه ییه کا کچی که عب

یه کیکه له و ئافرته قارمانانه ی
که به دل و به گیان باوهشی به
قورئاندا کرد و ، مهردانه بهرگری
له دینی ئیسلامی بیگرد کرد و ،
سهر و مالی به ئاسانی له پیناوی
خوادا به خشیی ، تا ربازی قورئان به
جیهان بگات و ، مروقه کان
هیدایهت وهر بگرن و ، له
سهرشوری قیامهت رزگار بن ..

نوسینگه ی تهفسیر

بو بلاوکردنه مو راگه پاندن

همونیز - شهقامی دادکا - زیز توئیلی شیرین پلاص

Mob: +964 750 460 51 22

Tel: +964 750 818 08 66

www.tafseer-pub.com

tafseeroffice@yahoo.com

